

jaarverslag 2015 Commissie van Toezicht bij de gevangenis te Merksplas

VOORAF

gevangenispopulatie

- enkel mannelijke gedetineerden
- zowel gestraften als geïnterneerden (het aantal geïnterneerden neemt sterk af, uitstroom naar psychiatrische centra), maar ze verblijven in afzonderlijke paviljoenen
- door de sluiting van één afdeling is de capaciteit gezakt van 671 naar 598 bedden.

De gevangenis van Merksplas is opgedeeld in paviljoenen : A, Abis, B, C, E, F, V (hospitaal), De Haven en Cellenblok. Voor elk paviljoen is er een directrice, er is één algemeen directeur.

samenstelling en werking CVT

In 2015 bestond de CVT uit :

- magistraat, tevens voorzitter
- geneesheer, tevens ondervoorzitter
- advocaat
- 3 docenten hogeschool
- begeleider in het onderwijs
- maatschappelijk werker jeugd
- ombudsvrouw psychiatrische instelling
- studerende imam
- secretaris : de secretaris nam in de loop van het jaar ontslag, wegens niet meer combineerbaar met vooral de toegenomen professionele drukte; de commissie heeft een aantal maanden zonder secretaris gewerkt; eind 2015 werd een nieuwe secretaris gevonden.

De CVT zocht reeds geruime tijd vruchteloos een lid met een islam-achtergrond, gezien de samenstelling van de gevangenispopulatie en de CVT in het verleden af en toe geconfronteerd werd met gevoeligheden op het vlak van geloofsbelijding.

Uiteindelijk werd via de integratiedienst van de stad Turnhout een sociaal actieve imam bereid gevonden toe te treden. Zijn activiteit binnen de commissie is beperkt gebleven en uiteindelijk is de combinatie lidmaatschap - studie (hij was nog student hogeschool) te zwaar gebleken, zodat hij ontslag nam uit de commissie.

De maandcommissarissen bezoeken maandelijks de gevangenis. Een wekelijks bezoek is praktisch niet haalbaar, gezien de gevangenis afgelegen is en meerdere leden verderaf wonen (Mol, Geel, Zichem, Aarschot, Diest) en professioneel voltijds actief zijn. In het verleden werd de praktijk meegedeeld aan de CTR.

De CVT vroeg en bekwam toelating van de directie om foto's te nemen van tekortkomingen in de infrastructuur. Het antwoord van de directie : *' Ik wens te bevestigen dat de maandcommissarissen voortaan de toelating hebben om foto's te nemen van onze infrastructuurle tekortkomingen onder de volgende voorwaarden :*

- *Geen foto's van gedetineerden/geïnterneerden, geen foto's van personeel*

- *De genomen foto's worden in alle gevallen doorgemaid aan het inrichtingshoofd en in cc naar dir.merksplas.'*

Tot nu toe werd hiervan slechts éénmaal gebruik gemaakt.

verhouding CVT - personeel

In het verleden ervoer de CVT vanwege personeel (cipiers) regelmatig een zeer kritische, soms zelfs vijandige houding. Het personeel had de indruk dat de CVT zich steeds automatisch achter het standpunt van de gedetineerde schaarde.

De CVT heeft daarom een overleg georganiseerd met de vakbonden, om duidelijkheid te geven over haar taak en de manier van werken : de CVT aanhoort klachten, maar probeert vervolgens zo concreet mogelijke informatie te verzamelen om de juistheid van de klacht te onderzoeken, waarbij nagenoeg steeds ook aan personeel informatie gevraagd wordt.

De CVT heeft de indruk dat de openheid naar de vakbonden vruchten afwerpt en ervaart meer en meer medewerking en begrip van het personeel. De vijandige sfeer is verdwenen.

-
* * *

Onderstaand verslag focust op de problemen die de CVT dit jaar onmoette.

Aspecten waaromtrent geen reële problemen werden ondervonden, blijven dus onbesproken. Voor de algemene organisatie van het leven in de gevangenis kan verwezen worden naar het huishoudelijk reglement (kopie in bijlage).

Als belangrijkste **aandachtspunten** worden uit deze lijst weerhouden :

- 1 advocaat pro deo
- 2 kledij en hygiëne van ondergoed
- 3 medische verzorging : geen tussenkomst ziekenfonds wanneer gedetineerde een eigen arts wil raadplegen
- 4 staat van de gebouwen
- 5 psychosociale dienst

* * *

De onderwerpen zijn alfabetisch gerangschikt :

advocaat pro deo
communicatie directie/personeel - gedetineerde
conflict tussen gedetineerden
eigen goederen binnen gevangenis
fouilles
geïnterneerden
hygiëne
staat van de gebouwen

intake
kleding
medische verzorging
ontspanning
overleg directie - gedetineerden
persoonlijke conflicten met personeel
post
privacy
procedure wanneer een gedetineerde schade aanricht in gevangenis
psychosociale dienst (PSD)
rekendienst - betalingen door gedetineerden
telefoon
transferts - verandering van afdeling of cel
transport van gedetineerden naar rechtbanken, commissies
tucht
voeding

advocaat

Gedetineerden krijgen een prodeo-advocaat toegewezen per zaak. Voor elk nieuw probleem is er een nieuwe aanstelling van een advocaat, die niet automatisch dezelfde is als bij een vorige aanstelling.

De CVT stelt vast dat dit de kwaliteit en continuïteit van de bijstand, en de communicatie en de opbouw van een vertrouwensband tussen gedetineerde en zijn raadsman bemoeilijkt. Een vaste advocaat voor een gedetineerde lijkt verkieslijker.

communicatie directie/personeel - gedetineerde

(1)

Enkele klachten handelden over het uitblijven van antwoorden van de directie op vragen van gedetineerden. De directie verzekert ons steeds dat elk rapportbriefje beantwoord wordt.

Het systeem van vraag en antwoord via rapportkaartje, zonder dubbel, maakt in feite controle onmogelijk. Het registreren van elk rapportkaartje, of werken met dubbels als bewijs, komt de omslachtig voor gezien het hoge aantal dagelijks rapportkaartjes.

Mits enige informatica zou dit probleem opgelost kunnen worden.

(2)

De CVT ontving enkele klachten over onduidelijkheid in de communicatie over wachtlijsten voor overplaatsing van de cellenblok naar een normaal paviljoen en voor tewerkstelling.

De CVT informeerde bij de directie en vroeg aandacht voor goede communicatie : indien er redenen zijn om aan bepaalde gedetineerden voorrang te geven, met wijzigingen van plaatsen op de wachtlijst tot gevolg, wordt dit best openlijk meegedeeld omdat afwezigheid van informatie onrust doet ontstaan.

(3)

Een weerkerend pijnpunt is de vaak uiterst beknopte tot zelfs helemaal geen motivering van allerlei beslissingen van de directie.

De directie wijst er op dat niet elk antwoord op een vraag moet gemotiveerd zijn en volstaat een 'ja' of 'neen'. Wie toelichting vraagt, krijgt die in principe mondeling.

Regelmatig is de CVT tussengekomen om de directie te vragen een beslissing toch of nader te motiveren.

(4)

Een geïnterneerde gedetineerde beweerde slachtoffer te zijn van slagen door een 15-tal cipiers. Gezien zijn specifieke ziektebeeld en het dossier in handen was van zijn raadsman, besliste de CVT niet tussen te komen.

Gezien betrokkene beweerde geen gehoor te hebben gekregen bij de directie, werd de directie daarover geïnterpelleerd.

conflict tussen gedetineerden

(1)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat hij werd gepest en afgeperst door medegevangene en dat directie niet ingreep. De directie werd gecontacteerd.

(2)

Een gedetineerde deelde mede dat hij was bestolen (kantinegoederen) door een celgenoot. De directie heeft gepast gereageerd : nieuw slot met sleutel en nieuwe celgenoot.

(3)

Een gedetineerde geïnterneerde beweerde geslagen te zijn en brilschade opgelopen te hebben door toedoen van medege-detineerde.

Onderzoek wees uit dat de klacht allicht onterecht was. Er was een begin van schermutseling geweest, maar het personeel had tijdig kunnen ingrijpen : geen slagen noch schade.

(4)

De moeder van een gedetineerde beweerde dat haar zoon geterroriseerd werd door zijn celgenoten.

De CVT sprak de gedetineerde, die elk probleem ontkende. Ook het personeel verklaarde niet op de hoogte te zijn van problemen.

De moeder van de gedetineerde werd ingelicht.

(ps : dit dossier heeft in 2016 een vervolg gekregen, met dramatische afloop : de gedetineerde, die uiteindelijk toch verhuisde naar andere cel, pleegde zelfmoord).

eigen goederen binnen gevangenis

(1)

De eigen goederen van een gedetineerde (geïnterneerde) waren binnengekomen vanuit een instelling waar de gedetineerde had verbleven. De gedetineerde bekloeg zich erover dat hij niet mocht controleren of de zending volledig was (de verzender had geen inventaris meegestuurd).

De CVT contacteerde de directie, die meedeelde : *'Het verhaal van (...) klopt, er werd geen inventaris opgesteld. De goederen zijn in een aantal dozen overgekomen, heel onordelijk zonder oplijsting. Het gaat over een groot aantal spullen. Ze begreep dat deze situatie zeer moeilijk te begrijpen is voor geïnterneerden (het zou gaan over 2/3 tal personen waarbij dit gebeurd is). Momenteel is er geen ruimte/personeel om dit te controleren of een inventaris te maken. Dit zou samen met betrokkene dienen te gebeuren doch momenteel niet haalbaar zijn. Ze ging de situatie verder bespreken met haar collega's om tot een goede oplossing te komen. Wordt vervolgd!'*

en verder nog :

'Tenslotte wat betreft de goederen van betrokkene: alle goederen van verschillende geïnterneerden waren plots hier toegekomen vanuit Bierbeek zonder dat we hiervan op de hoogte waren én zonder dat hier een inventaris van opgemaakt was. De manier hoe deze goederen toegekomen zijn, vonden we absoluut niet ok. Het leek alsof alles gewoon bij elkaar in dozen gegooid was en alles was zeer onoverzichtelijk (zelfs niet voor alle zakken/dozen duidelijk voor welke geïnterneerde dit bedoeld was). Om deze reden hebben we dit niet laten stockeren in onze kleedkamer, maar elders waar geen gedetineerden mogen komen. We hebben onvoldoende personeelsmiddelen om zelf alles te inventariseren en momenteel zijn we ook niet in de mogelijkheid om de goederen eerst naar de kleedkamer te laten overbrengen om deze in te laten kijken door betrokkene en vervolgens dit opnieuw over te brengen. We begrijpen dat dit voor betrokkene zeer vervelend is, dus van zodra we hiertoe wel in de mogelijkheid zijn, wordt betrokkene hiervan op de hoogte gebracht.'

(2)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat bij zijn overbrenging van Turnhout naar Merksplas één (van de elf) doos persoonlijke goederen was achtergebleven. De directie had het onderzocht maar geen verklaring gevonden voor de verdwijning van de doos.

Dezelfde gedetineerde bekloeg zich erover dat een jas die hij 2014 tijdens een uitgangspersmissie had gekocht en bij zijn binnekoms in bewaring was gegeven (gedetineerden mogen tot nu toe binnen de gevangenis geen eigen kleding dragen), verdwenen was. Betrokkene had zich tot de directie en de betrokken bewaardienst gewend, doch zonder gunstig resultaat.

De CVT informeerde bij de directie.

(3)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat na zijn overbrenging van een andere gevangenis naar Merksplas vijf postzegels 'in beslag' werden genomen (en bij zijn persoonlijke goederen werden gedeponereerd).

Een gelijkaardige klacht werd geformuleerd door een gedetineerde aan wie familie postzegels had verzonden.

De directie antwoordde : *' Het is inderdaad zo dat in toepassing van het Huishoudelijk Reglement (p. 17 : VI Contacten met de buitenwereld – 1. Briefwisseling) de in brieven aangetroffen postzegels worden gedeponereerd op naam van de betrokken gedetineerde. Andere voorwerpen dan papierwaren zijn immers per post niet langer toegestaan. De directeur kan een uitzondering maken voor de voorwerpen die via het bezoek mogen binnen gebracht worden. Postzegels vallen evenwel niet tot de gelimiteerde lijst van voorwerpen die toegestaan zijn via het bezoek. De in de brieven aangetroffen postzegels blijven evenwel eigendom van de gedetineerde en worden gedeponereerd bij zijn waardevolle voorwerpen.'*

(4)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat een enveloppe met documenten, die bij een bezoek van zijn moeder moesten meegegeven worden, verloren waren geraakt.

Uit onderzoek van de CVT bleek dat het voorval genoteerd stond in het logboek bij de inkom. De fout betrof een vergissing van een personeelslid, geen structureel probleem. Het personeelslid die de fout maakte (documenten vermoedelijk met verkeerde meegegeven) heeft zich verontschuldigd.

De directie zegde volledige medewerking toe voor hulp bij reconstructie van de verloren gegane documenten en verklaarde zich bereid om het verlies van documenten te bevestigen, zodat betrokkene bij de SURB kon verantwoorden waarom hij niet meer beschikte over bepaalde stukken : *' De directie heeft aan betrokken gedetineerde aangeboden om kosteloos afschriften te bezorgen van documenten uit zijn griffiedossier ten behoeve van de behandeling van zijn dossier voor de SURB. Uiteraard is de directie bereid om aan betrokkene een schriftelijke verklaring te bezorgen omtrent de hem overkomen administratieve vergissing.'*

De CVT stelt vast dat de directie correct heeft gehandeld in de poging om de (menselijke) personeelsfout zoveel als mogelijk recht te zetten.

fouilles

Enkele gedetineerden bekloegen zich over te frequente fouilles.

Uit onderzoek van de CVT bleek dat de fouilles gerechtvaardigd waren, onder meer wegens ernstige tekens van drugsgebruik.

geïnterneerden

(1)

Een reeds sinds 1975 geïnterneerde, die enorm leed onder de uitzichtloosheid van zijn ziektebeeld en zelfs een euthanasie overwoog, bekloeg zich over het uitblijven van overplaatsing naar het FPC te Gent, in oktober 2014 reeds gelast door de CBM.

De CVT heeft bij de zorgverantwoordelijke sterk aangedrongen op bespoediging van de overplaatsing.

(2)

Mbt het standpunt van de CVT over het onrecht dat geïnterneerden wordt aangedaan door hen in een gevangenis op te sluiten, kan verwezen worden naar het verslag van 2014.

De uitstroom van geïnterneerden uit de gevangenis van Merksplas naar psychiatrische centra is ingezet.

(3)

De CVT bracht een werkbezoek aan het FPC te Gent.

hygiëne

(1)

Het aantal bedelingen van vers wasgoed (onderbroek, kousen, T-shirt) werd in 2014 verminderd om besparingsredenen. Concreet is er in het weekend geen vers wasgoed beschikbaar.

In december 2014 en januari 2015 meldden enkele gedetineerden dat de situatie enige tijd was

verbeterd, maar thans opnieuw was verslechterd. In september meldde een gedetineerde-lid-overlegorgaan dat de toestand verbeterd was.

De directie werd hierover aangesproken. Het antwoord : *'Ondergoed: is een gekend budgettair probleem.'* en *' Het klopt dat we in het weekend geen vers ondergoed kunnen bedelen vanwege een algemeen tekort hieraan. Voorlopig hebben we onvoldoende middelen om dit tekort op te vullen.'*

In september deed de maandcommissaris controle op meerdere paviljoenen en bracht als volgt verslag uit : *'Voor de verdeling van het wasgoed 'nieuw wisselsysteem'. Er was regelmatig te weinig propere was, omdat de vuile was niet was ingeleverd. Nieuw : je krijgt een pakket propere was als je een pakket vuile was inlevert. Ondergoed wordt op 100° gewassen. Bacteriologisch alles OK, maar sommige vlekken gaan er niet uit. In feite zou er dan nieuw ondergoed moeten gekocht worden, maar daar is geen geld voor. Men heeft wel de mogelijkheid om gewassen 'vuil' uitzierend ondergoed onmiddellijk te ruilen. Oppassen met mannen die klagen dat ze geen proper ondergoed kregen. Omruiling gebeurt 's morgens (vandaag was het rond 9 uur) en sommige gedetineerden blijven in hun bed liggen en gaan dan later reclameren dat ze geen proper ondergoed kregen.'*

(zie verder ook item kleding).

(2)

Een gedetineerde in paviljoen E beklagde zich erover dat de douches niet proper waren. De klager was een ex-'badfatik' (gedetineerde die instaat voor onder meer netheid douches) en vond dat het vroeger beter was.

De CVT deed nazicht van de douches van paviljoen E : de douches ogen versleten, maar werken goed en zijn proper; er is enkel betegeling de onderste twee meter, de rest van de muur is gestript.

(3)

Enkele gedetineerden beklagden zich erover dat de douchetijd te kort was.

Uit onderzoek bleek dat de maximum toegelaten eigenlijke douchetijd 7 minuten bedraagt, wat volgens de CVT voldoende is. De maximumdouchetijd was ingevoerd wegens misbruiken.

(4)

Enkele gedetineerden beweerden dat er geen poetsproducten om eigen cel te poetsen meer ter beschikking worden gesteld.

Uit onderzoek door de CVT bleek dat dit niet juist is. Het systeem was gewijzigd. Er worden nog wel poetsproducten verstrekt, maar niet meer zoals voorheen : voorheen werden individuele busjes poetsproduct verdeeld; om besparingsredenen wordt nu bij elke poetsbeurt uit een grote bus een scheut/portie poetsproduct verstrekt.

(5)

Een gedetineerde beklagde zich erover dat hij op een dag dat hij sport, geen extra douche mag nemen na het sporten.

De CVT bevroeg de directie. In principe is er altijd douchemogelijkheid na het sporten.

(6)

Een gedetineerde van paviljoen Abis beklagde zich over schimmel in de douches.

De maandcommissaris deed nazicht : *'Controle van de douches: nieuwe badfatik heeft op eigen initiatief douches onder handen genomen om met cif schimmel weg te schuren in de douchecabines, doch is nog niet volledig weg, heeft daar andere producten voor nodig. Muur in de hoek boven de douches vertoont ook schimmelvlekken. Er zijn twee ventilatiemolens, doch is niet genoeg om te verluchten.'*

De CVT stelde aldus vast dat er inspanningen geleverd wordt om de schimmel te bestrijden, doch dat de infrastructuur niet afdoende is.

intake

De CVT deed navraag mbt de informatie die nieuwe gedetineerden krijgen mbt de CVT.

De directie antwoordde : *' De nieuwe gedetineerden/geïnterneerden worden over het bestaan en de werking van de Commissie van Toezicht geïnformeerd via het Huishoudelijk Reglement (p.5) dat zich in iedere verblijfsruimte bevindt als verplicht onderdeel van de celinventaris. Tijdens het onthaalgesprek met de directeur wordt het bestaan en de werking van de CVT in onze inrichting bovendien nog eens toegelicht.*

In bijlage vindt u de laatste geactualiseerde versie van ons Huishoudelijk Reglement (algemene versie + versie De Haven).'

kleding

Naar aanleiding van klachten over versleten kleding, deed de maandcommissaris nazicht :

'Navraag bij deze vorige badfatik: bevestigt dat er veel versleten, uitgeleurde en gescheurde kleding is met gaten.

Gevangenen moeten bij ontvangst direct melden als kledij stuk is en krijgen dan ander kledingstuk. Bij melding na dracht is het moeilijker te bewijzen dat scheur er al was bij ontvangst, tenzij bij echt versleten kleding met als gevolg dat enkelen ten onrechte moeten betalen voor gescheurde kleding.

Fatik moet elke dag alle ingeleverde vuile kleding tellen en krijgt dan evenveel gewassen stuks terug. Uit eigen beweging controleert hij zelf kleding al voor de uitdeling op sleet en scheuren en stuurt die stukken ter herstelling terug naar centrale kleedkamer.

Er zijn nu wel al nieuwe T-shirts en onderbroeken in omloop.

Weg van kleding: vuile was-wasserij-centrale kleedkamer-paviljoen.

Bezoek aan centrale kleedkamer: gewassen kledij wordt er gesorteerd en in zakken verdeeld voor paviljoenen. Zij beweren dat kledij dikwijls moedwillig wordt beschadigd, bv horizontale scheuren in T-shirt. Dit jaar zijn er 500 nieuwe onderbroeken in circulatie gebracht doch groot deel komt terug met gat in binnenvoorkant met creatie van een klein zakje, vermoedelijk om drugs in te steken. Er verdwijnen veel onderbroeken oa in verstopte toiletten.

Ter plaatse wordt kledij volgens hen zoveel mogelijk hersteld. Versleten kledij gaat naar werkplaatsen voor gebruik als vodden.

Eigen indruk van negatieve werksfeer in centrale kleedkamer : veel geklaag en rancune en op paviljoenen komen toch nog veel kapotte en versleten stukken toe.

In centrale kleedkamer wordt ook burgerkledij gestockeerd en komen verhuisdozen van transfert toe.'

De CVT stelde vast dat het kledijprobleem veelzijdig is : *'niet genoeg stock, veel versleten kledij, niet optimaal functionerende centrale kleedkamer, moedwillige beschadiging van kleding.'* en bracht het probleem nogmaals onder de aandacht van de directie.

Bij een onderhoud CVT-directie, deelde de directie plannen tot wijziging mede, die hopelijk het kledingprobleem oplossen : *' Het project omtrent de kledij is ook nog in het beginstadium. Men heeft het voornemen om per persoon een set aan kledij samen te stellen en welke zou bestaan uit 8 slips, 8 paar kousen en 8 t-shirts. Het is de bedoeling om bij de opstart voor iedereen een eigen pakket te voorzien om zelf te beheren. Gezien niet alle personen over voldoende eigen middelen en/of kledij zouden beschikken dient men eventueel terug te vallen op de voorraden in de eigen kleedkamer van de instelling, doch hier zijn de mogelijkheden tengevolge van de doorgevoerde besparingen dan thans uiterst miniem. Hetzelfde probleem voor de werkmiddelen, waar de voorziene besparingen nog enorm zwaarder zijn. Dit alles heeft tot gevolg dat er thans verder onderzocht en overwogen dient te worden om de samenstelling van de voornoemde setten te herzien.'*

medische verzorging

(1)

Een gedetineerde jonge vluchteling was kort voor zijn vrijlating in de gevangenis van een trap gevallen en had zijn knie gebroken.

Hij had begrepen dat hij niet zou geopereerd worden omdat zijn vrijlating 'nakend' was (drie maanden). Uit onderzoek van de CVT bleek dat hem verkeerde informatie was verschaft of dat hij het verkeerd had begrepen, want zijn overbrenging naar een (burger)hospitaal was wel ingepland.

Bij de opvolging heeft de CVT vastgesteld dat na de medische beeldvorming betrokkene toch werd ingepland voor operatie in het gevangenisziekenhuis in Brugge, op tien dagen voor de dag dat hij zou worden vrijgelaten.

Gezien de betrokkene geen onderdak had voor de periode na zijn vrijlating, heeft een lid van de CVT hem tijdelijk onderdak geboden.

Over het initiatief van het lid werd uitgebreid gedebatteerd binnen de CVT, zonder dat een eensgezind standpunt kon bereikt worden. Wèl eensgezindheid bestond erover dat het onderdak bieden niet kan toegelaten worden wanneer de betrokkene zijn straf niet volledig heeft uitgezeten en dat in nieuwe gelijkaardige (hoogst uitzonderlijke) situaties vooraf een overleg zal plaatsvinden binnen de CVT.

In die zin werd ook gecommuniceerd naar de directie, met de vraag om op een volgend overleg meer toelichting te krijgen over de voorbereiding van de vrijlating van gedetineerden.

(2)

Een geïnterneerde gedetineerde beweerde dat hem onder dwang inspuitingen werden toegediend.

Het zorgteam bevestigde dat betrokkene soms een gevaar is voor zichzelf en dat dan soms - in zijn belang - medicatie wordt toegediend onder dwang.

De CVT besliste geen verder gevolg te geven aan klacht, omdat één en ander noodzakelijk was voor de gezondheid van de gedetineerde, die zelf niet in staat was daarover gezond na te denken.

(3)

Een geïnterneerde gedetineerde beweerde dat de gevangenis ging weigeren om de kostprijs voor een nieuwe heup (nodig ingeval val) ten laste te nemen.

De CVT is van mening dat elke medische behandeling die tijdens het gevangenisverblijf nodig is, gratis moet verstrekt worden.

(4)

De CVT kwam meermaals tussen mbt een diabeticus zodat deze zich in betere hygiënische omstandigheden diabetes-medicatie kon toedienen.

Het resultaat bevredigde, maar helaas kwamen er ook klachten van misbruik door de gedetineerde van zijn 'privilege'.

(5)

Zoals in het verleden twijfelen sommige gedetineerden aan de kwaliteit van de gevangenisarts(en). De CVT licht hen systematisch in van hun recht om een eigen arts te consulteren.

Naar aanleiding van een klacht van een gedetineerde, antwoordde deze mbt zijn recht om een eigen arts te consulteren, dat hij daarvoor niet de financiële middelen heeft.

In het kader daarvan onderzocht de commissie er voor consultaties of medische verzorging buiten de gevangenis, tussenkomst van het ziekenfonds is, want naar mening van de CVT : *'Indien dat niet het geval zou zijn, moet vastgesteld worden dat dit het recht van gedetineerden, die sowieso financieel vaak zwak staan, om dezelfde medische verzorging te genieten als vrije burgers, niet is gewaarborgd.'*

Het onderzoek wees uit dat enkel een gedetineerde die verlof heeft, aanspraak zou kunnen maken op tussenkomst van het ziekenfonds/riziv. Voor consultaties en verzorging tijdens het gevangenisverblijf, inclusief wanneer de gedetineerde een uitgangspersmissie heeft (bijvoorbeeld om zich door een eigen arts te laten onderzoeken), is er geen tussenkomst voorzien.

Voor de goede orde het antwoord van RIZIV op de vraag van de CVT om inlichtingen :

'In antwoord op uw vraag, kunnen we aangeven dat een gedetineerde ingeschreven kan blijven bij een ziekenfonds, maar dat hij voor de gezondheidszorg tijdens zijn detentie in principe financieel ten laste is van de FOD Justitie, met als gevolg dat hij tijdens deze periode niet kan genieten van de prestaties van de verplichte ziekteverzekering.'

Artikel 136, § 2 van de wet betreffende de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 geeft immers aan dat "De bij deze gecoördineerde wet bepaalde prestaties worden geweigerd indien voor de schade voortvloeiend uit ziekte, letsels, functionele stoornissen of overlijden, krachtens een andere Belgische wetgeving, een vreemde wetgeving of in het gemeen recht werkelijke schadeloosstelling is verleend."

Artikel 5 van de verordening van 28 juli 2003 tot uitvoering van artikel 22, 11° van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, die een toepassing is van het voormelde artikel 136, § 2, preciseert voor gedetineerden dat: "De in de wet bepaalde geneeskundige verstrekkingen worden geweigerd zolang de rechthebbende in een gevangenis is opgesloten (...)."

Deze weigering geldt niet voor geneeskundige verstrekkingen tijdens de periode gedurende welke de rechthebbende zich ten gevolge van een beslissing van de bevoegde overheid buiten de gevangenis (...) bevindt onder toepassing van de maatregel van penitentiair verlof of elektronisch

toezicht zoals respectievelijk bedoeld in de artikelen 6 en 22 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.”

Enkel in de volgende gevallen kunnen gedetineerden aanspraak maken op de prestaties van de verplichte ziekteverzekering, op voorwaarde dat ze in orde zijn met hun verzekeraar:

- gedurende de duur van het penitentiair verlov
- gedurende de onderbreking van de strafuitvoering
- tijdens de duur van het elektronisch toezicht
- in geval van voorlopige invrijheidstelling
- in geval van voorlopige invrijheidstelling om medische redenen
- in geval van voorwaardelijke invrijheidstelling

Bij een uitgangsvergunning loopt de uitvoering van de vrijheidsstraf voort, met als gevolg dat de veroordeelde voor zijn geneeskundige verzorging ten laste is van de FOD Justitie, en geen recht heeft op de prestaties van de verplichte ziekteverzekering.'

De CVT vraagt de aandacht van de CTR en de minister voor dit bijzondere probleem voor de onvermogen gedetineerde.

ontspanning

(1)

Enkele gedetineerde beklagen zich over een (tijdelijke) vermindering van het aantal TV-kanalen.

De CVT informeerde bij de directie, die antwoordde dat het een technisch probleem betrof : ' *Het probleem is dat telenet ons niet meer ondersteunt, waardoor de connectoren dienen vervangen te worden door digitale digiboxen. Door deze omschakeling is het technisch niet meer mogelijk om de Prime-kanalen, die we vroeger hadden, niet meer aanbieden.*

Om het probleem op te lossen is er een heel nieuw broadcastcentrum nodig+ nieuwe bekabeling, versterkers, ... Het is de regie der gebouwen die deze kost op zich zal nemen. Onze zaakvoerder zal dit nog verder met hen opnemen. Telenet heeft ondertussen wel al een audit uitgevoerd over de bestaande bekabeling.'

(2)

Enkele gedetineerden beklagen zich erover dat de bibliotheek, zowel de paviljoenbibliotheek als de grote bibliotheek, al twee maanden niet meer open was.

Bij onderzoek door de CVT gaf het personeel als reden dat de vaste bibliothecaris ziek was en dat er eerst inventaris zou moeten opgesteld worden.

De directie bevestigde het probleem en beloofde een oplossing te zoeken.

(3)

In paviljoen De Haven (een modern gebouw, waar enkel geïnterneerden verblijven) is er een mooie buitenkoer, met groenaanplanting, kippenhok, edgl.

Geïnterneerden die om één of andere reden niet kunnen deelnemen aan de groepswandeling (agressie, ...), moeten hun wandeling doen in de zogenaamde 'leeuwenkooi' (term gebruikt door vooral de gedetineerden), een oppervlakte van 4 x 4 m waarrond een traliwerk.

De CVT vindt de oppervlakte te klein voor een menswaardige wandeling.

De CVT informeerde naar de situaties waarin geoordeeld werd dat enkel het 'wandelen' in de 'leeuwenkooi' werd toegestaan.

In het paviljoen De Haven staat personeel van het 'Zwart Goor' (instelling voor gehandicapten) in voor de zorg over de gedetineerden.

Mbt een geïnterneerde die zich bekleeg over het wandelen in de 'leeuwenkooi' deelde het Zwart Goor mede : *' X maakt overdag doorheen de week steeds gebruik van de wandeling onder onze begeleiding. Tijdens de avondwandelingen en in het weekend was dit tot op heden niet, waardoor hij gebruik diende te maken van de individuele wandeling.*

Na evaluatie van de huidige momenten onder onze begeleiding, spraken wij ondertussen af dat hij in het weekend in de namiddag ook onder onze begeleiding gebruik kan maken van de wandeling. Ook dit zal na enige tijd geëvalueerd worden, om na te gaan hoe dit verdergezet wordt. Tijdens de avond en in het weekend in de voormiddag zal X hierdoor nog steeds individueel wandelen.'

De deelname aan de normale wandeling was omwille van het gedrag van betrokkene problematisch.

(4)

Twee gedetineerden bekleogen zich erover dat ze geen geld hebben voor het huren van een televisietoestel. De 'sociale kantine' (zakgeld voor minvermogenden) bedroeg 13 euro per week, terwijl huur tv-toestel 20 euro per maand bedroeg.

De CVT deed navraag bij de directie, die antwoordde : *' Sedert november 2015 wordt ook in onze inrichting de huurprijs van 19 € per maand gehanteerd (is de nationaal uniform afgesproken huurprijs voor een tv op de verblijfsruimte in de gevangenissen). In bijlage een afschrift van het nieuwe formulier voor de aanrekening van de huurprijs van de TV's. Gelet op het feit dat een gedetineerde in onze inrichting meestal op een meerpersoonscel verblijft wordt nu ook rekening gehouden met het gegeven of de medegedetineerden al dan niet genieten van sociale kantine en derhalve minvermogend zijn.'*

overleg directie - gedetineerden

Er bestaat binnen de gevangenis een overlegorgaan waarin zetelen : verkozen vertegenwoordigers van gedetineerden, de directie en personeelsleden. Het orgaan geeft advies over 'aangelegenheden van algemeen belang, zoals aanbod kantine, activiteiten).

De CVT sprak in september een lid-gedetineerde van het overlegorgaan, dat trots was op de werking ervan. In december bekleog dezelfde gedetineerde zich erover dat het overleg niet meer had plaatsgevonden sinds september.

Bij een overleg tussen CVT en directie, deelde de directie mede (uittreksel verslag maart 2016) : *'De mogelijkheid van inspraak van de veroordeelden. Het is thans omwille van het groot aantal personen onder regime van zeer kort verblijf moeilijk kandidaten hiertoe te vinden binnen deze groep. Bij de geïnterneerden zijn er uiteraard meer gegadigden, doch zoals men weet zal deze groep in de nabije toekomst ook volledig verdwijnen. Ook licht de directie nog toe dat de betrokken personen met inspraak na verloop van enige tijd meer opkomen voor hun eigen belangen dan deze aangaande hun afdelingen en/of gemeenschap.'*

persoonlijke conflicten met personeel

Ook dit jaar ontving de CVT meerdere klachten die zijn terug te brengen tot een persoonlijk, zuiver intermenselijk conflict tussen een gedetineerde en een personeelslid, waarbij het zeer moeilijk is om uit te maken waar het conflict gestart is, of er uitlokking is, enz.

De CVT heeft al jaren de praktijk dat indien het personeelslid niet in staat is om conflicten uit te praten, of - wat soms gebeurt - door een vernederende houding conflicten uitlokt, de naam te noteren en zodra de naam enkele malen gesignaleerd werd, de directeur in kennis te stellen (in ernstige situaties wordt de directeur onmiddellijk, van bij het eerste incident, verwittigd).

De CVT heeft de ervaring dat de directie op dergelijke aangiftes gepast reageert, door in gesprek te gaan met het personeelslid. Gevolg is dat geen nieuwe klachten mbt dat personeelslid opduiken.

De gedetineerden worden systematisch ingelicht dat het een onbegonnen zaak is om elk geval van louter persoonlijk conflict uit te spitten, dat we bij herhaling de directie inlichten en dat we de goede ervaring hebben dat de directie dergelijke klachten ter harte neemt.

post

(1)

Een gedetineerde beklagde zich over de werking van zowel de inkomende als uitgaande post.

Controle door de CVT bracht geen onregelmatigheden aan het licht.

(2)

Een gedetineerde beklagde zich erover dat post die vriendin aan de ingang van de gevangenis afgeeft, niet doorkomt.

De maadcommissarissen vonden geen bewijs van de juistheid van de aantijging, maar eerder aanwijzingen dat de bewering niet juist kon zijn.

(3)

Een gedetineerde (geïnterneerde) beklagde zich erover dat een voor hem bestemde brief van de Procureur des Konings zeer lang onderweg was geweest en geopend bleek voor hij deze ontving.

De CVT onderzocht de klacht doch vond geen bevestiging van de juistheid van de bewering.

Uit het verleden weet de CVT dat de wettelijke regeling inzake briefwisseling in principe wordt gerespecteerd en dat er geen directie-instructies bestaan die in strijd zouden zijn met de wettelijke regeling.

Het aantal klachten is steeds bijzonder beperkt geweest. Het is nagenoeg praktisch onmogelijk om te achterhalen of een klacht effectief gegrond was of niet. In het verleden heeft de CVT wegens een herhaalde klacht van eenzelfde gedetineerde zelf een proefzending verzonden, en die kwam probleemloos en correct toe.

(4)

Een gedetineerde (geïnterneerde) beweerde dat post naar een welbepaalde bestemming niet wordt verzonden. Bij nazicht bleek dat de geïnterneerde (pedofiel) verbod had gekregen om met kinderen te corresponderen.

(5)

Een gedetineerde beweerde dat zijn krant, die met de post wordt bezorgd, gelezen is door personeel vooraleer de krant hem bereikt. De CVT signaleerde de klacht bij de directie.

privacy

(1)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat tijdens het douchen een vrouwelijk personeelslid door de douchegang liep.

Uit controle door de CVT bleek de bewering te kloppen : het betrokken vrouwelijk personeelslid toonde dat ze door de douchegang liep om het aantal douchers te tellen, zonder over de douchedeuren te kijken.

De CVT oordeelde dat deze situatie niet abnormaal is en geen schending van de privacy inhoudt.

(2)

Een gedetineerde beklagt zich erover dat het naamplaatje op zijn celdeur kan gelezen worden door bezoekers op een rondleiding, gemiddeld één rondleiding per maand.

De CVT heeft directie gevraagd om bij bezoek/rondleiding naamplaatjes af te laten dekken.

procedure wanneer een gedetineerde schade aanricht in gevangenis

(1)

Bij intrek in een cel is er geen behoorlijke beschrijving van de staat van de cel. Dat geeft bewijsproblemen (zie verslag vorig jaar).

De CVT ontving een klacht doch betrokkene wenste geen reële tussenkomst.

(2)

Een gedetineerde werd ervan beticht een T-shirt gescheurd te hebben, maar hij beweerde dat het shirt al gescheurd was.

Na contact met de directie bleef de betichting zonder gevolg, wegens gebrek aan bewijs dat de gedetineerde verantwoordelijk was.

De directie maakte een algemene bedenking over beschadigde kledij : *' De klachten met betrekking tot de kwaliteit van de door ons ter beschikking gestelde kledij aan gedetineerden is ons genoegzaam bekend. Als lokale inrichting zijn wij echter aangewezen op de ons via nationale aanbestedingen geleverde kledijproducten. Het verhogen van de kwaliteit van de kledij ligt derhalve niet in onze mogelijkheden. De in de Basiswet voorziene regeling rond het dragen van eigen kledij door de gedetineerden is op dit ogenblik nog niet in voege, maar wij werken wel aan de opstart van een proefproject op de paviljoenen A en Abis.*

Regelmatig zijn er inderdaad hoog oplopende discussies over de vastgestelde schade aan kledingstukken. De beslissing om een schaderapport op te maken waarbij de vastgestelde schade wordt aangerekend aan de gedetineerde wordt in eer en geweten genomen. Bij enige twijfel rond het al dan niet moedwillig beschadigen volgt er dan ook geen schaderapport. Jammer genoeg blijkt in de praktijk dat de moedwillige beschadigingen legio zijn...'

Het schaderapport dat op 18-09-2015 werd opgemaakt ten aanzien van de heer Omer Bektashi ingevolge beschadiging van een pull werd na onderzoek weerhouden. Betrokkene diende hiervoor 10 € schadevergoeding te betalen.

(3)

Dezelfde gedetineerde bekloeg zich erover dat hij 10 euro naaikosten moest betalen voor geloste naad van pull.

Navraag bij de directie gaf volgend antwoord : *' Het schaderapport dat op 18-09-2015 werd opgemaakt ten aanzien van de heer X ingevolge beschadiging van een pull werd na onderzoek weerhouden. Betrokkene diende hiervoor 10 € schadevergoeding te betalen. '*

De commissie besliste geen verder gevolg te geven aan de klacht.

psychosociale dienst (PSD)

De CVT ontving, zoals in het verleden, meerdere klachten van gedetineerden over de werking van de PSD : te traag, indruk van geen inzet, ...

De situatie werd aangekaart bij de directie.

De oorzaken van het probleem, voornamelijk personeelstekort, is oud en gekend. Enige tijd geleden had de CVT een onderhoud met het hoofd van de PSD, die zich bekloeg over de onderbemanning van de diensten, vaak gevolg van veelvuldige afwezigheid van personeel :

- veel personeel is jong en vrouwelijk, zodat er regelmatig afwezigheid is voor bevallingsrust; er is geen systeem van vervanging;
- Merksplas ligt afgelegen, wordt door personeel vaak gezien als poort tot tewerkstelling, maar eens de benoeming een feit is, wordt er snel gesolliciteerd voor een beter bereikbare plaats of een plaats korter bij de woonplaats; hier stelt zich derhalve onder meer een probleem van selectie bij recrutering.

De CVT heeft er sterk op aangedrongen dat aan de gedetineerden een duidelijk tijdstraject voor behandeling van hun dossier wordt meegedeeld en dat op een vraag tot onderhoud dadelijk wordt gecommuniceerd wanneer de gedetineerde zal gezien worden (zelfs al kan het onderhoud pas op latere datum plaatsvinden), in plaats van - zoals het geval was - de gedetineerde in het ongewisse te laten en hem op te zadelen met extra frustraties.

Bij een recent onderhoud CVT-directie (maart 2016) bevestigde de directie de onderbemanning van de PSD.

rekendienst - betalingen door gedetineerden

(1)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat er veel tijd verstrijkt tussen de betalingsopdracht en de uitvoering ervan.

Bij de controle door de CVT deelde de rekendienst mede dat betalingen (met postcheque) terug zouden komen omdat de gegevens niet correct zouden zijn.

Sinds de tussenkomst van de CVT bij de rekendienst verlopen de betalingen correct.

(2)

Een gedetineerde beweerde dat zijn rekening werd gedebiteerd voor betaling van niet-bestelde kantine of voor kantine die uiteindelijk niet geleverd werd.

Uit onderzoek bleek dat de directie reeds afdoende aandacht besteedde en dat de raadsman van betrokkene een dossier had geopend om nazicht te doen, zodat de CVT zich niet verder inliet met het opvolgen van de klacht.

(3)

Een gedetineerde beweerde dat zijn bestelde en betaalde kantine niet geleverd was.

Onderzoek wees uit dat de klacht onterecht was.

staat van de gebouwen

(1)

Behoudens het paviljoen 'De Haven' (een afdeling voor geïnterneerden) is de gevangenis van Merksplas tot op de draad versleten en lopen er al vele jaren vergaderingen en onderhandelingen over een nieuwbouw.

Op veel plaatsen, zowel in een aantal gangen, lokalen als cellen bladdert de verf van de muren, komt het stucwerk los, oogt het sanitair heel oud en onfris.

(2)

In het paviljoen 'Cellenblok' werden een aantal cellen onbruikbaar verklaard wegens problemen met de elektriciteit.

Enige tijd later werd het ganse paviljoen omwille van het aanhoudend elektriciteitsprobleem (brandveiligheid) buiten gebruik gesteld. Tot heden (mei 2016) is het nog steeds buiten gebruik.

De toestand van de Cellenblok was al jaren een doorn in het oog van de CVT, onder meer omdat er in de cellen geen toilet met stromend water is. Gedetineerden moesten 'op de emmer', wat vooral problematisch was om de tijdspanne van de avond tot de morgen te overbruggen. Eenieder, ook de directie, was het er over eens dat een volledige vernieuwing van dit ouderwetse paviljoen zich opdrong.

telefoon

(1)

Een geïnterneerde bekloeg zich over gebrek aan privacy tijdens het telefoneren. Het personeel zou de gesprekken kunnen volgen.

De CVT lichtte de directie in van de klacht, informeerde naar de instructies voor het personeel hieromtrent en vroeg aandacht voor de privacy.

(2)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat meerdere telefoons regelmatig uitvallen.

Uit onderzoek van de CVT bleek dat er op piekmomenten een capaciteitsprobleem is. Het personeel deelde mee dat er aan gewerkt wordt, dat er al verbetering is, maar dat zolang er nog problemen zijn, er bijkomende belmomenten worden georganiseerd.

transferts - verandering van afdeling of cel

(1)

Regelmatig zijn er klachten over geweigerde transferts naar andere gevangenissen of andere afdelingen.

De CVT komt in principe niet tussen, maar vraagt in behartenswaardige gevallen (vaak met succes) de bijzondere aandacht van de directie.

(2)

Een gedetineerde beklagde zich erover dat hij als niet-roker in een cel zat met een roker. Bij de controle door de CVT bleek dat de roker reeds naar een andere cel was overgebracht.

Uit onderzoek door de CVT (o.a. gesprekken met personeel) bleek dat zoveel mogelijk vermeden wordt dat een roker en niet-roker op één cel moeten verblijven, maar dat er soms tijdelijk geen andere oplossing is.

(3)

Een gedetineerde was in 2014 gehuwd met een (mannelijke) gedetineerde die in de gevangenis te Leuven verbleef.

Er was een regeling van uitwisseling uitgewerkt, zodat de echtgenoten elkaar periodiek konden ontmoeten en dan zelfs een cel konden delen (afwisselend Leuven - Merksplas). De gedetineerde vroeg definitieve overplaatsing naar Leuven om alzo permanent bij zijn echtgenoot te kunnen verblijven.

De CVT informeerde bij de directie of er voor dergelijke situatie algemene regels zijn.

transport van gedetineerden naar rechtbanken, commissies

Ook dit jaar waren er soms problemen mbt transporten van gedetineerden naar zittingen van rechtbanken en commissies.

De directie lichtte toe tijdens een overleg in maart 2016 (uittreksel verslag): *'Transportproblemen : er wordt toegegeven dat men thans moeilijkheden heeft met diverse transporten, zowel wat betreft transferts, nieuwe gedetineerden, afgelastingen wegens ziekte en panne en dies meer. Men tracht zoveel mogelijk dan de communicatie met de Rechtbanken, Commissies, advocaten en andere instanties te verrichten en hen in kennis te stellen van de zich voordoende problemen. Meestal bestaat de oplossing erin dat er een uitstel en een nieuwe vaststelling voor behandeling kan worden bekomen.'*

tucht

(1)

De CVT is in principe niet bevoegd om tussen te komen in tuchtprocedures.

Enkel wanneer ze meent dat de rechten van gedetineerden werden geschonden, bijvoorbeeld bij indruk van vooringenomenheid en schending van het principe van vermoeden van onschuld, zal ze haar mening te kennen geven aan de directie.

Zo werd aan de directie gevraagd om, wanneer er een conflict heeft plaatsgevonden tussen gedetineerde en een personeelslid, en er zijn geen getuigen of ander bewijs over het conflict, geen voorrang mag gegeven worden aan de bewering van het personeelslid, wegens betrokkenheid van het personeelslid.

(2)

Een gedetineerde bekloeg zich er over dat hij tijdens het uitzitten van een tuchtstraf de misviering niet mocht bijwonen.

(3)

Een gedetineerde werd ervan beschuldigd dat hij een GSM had doorgegeven aan een gedetineerde, maar werd in de eropvolgende tuchtprocedure vrijgesproken wegens onvoldoende bewijs.

De gedetineerde beweerde dat hij in de procedure had gevraagd dat camerabeelden zouden bekeken worden, omdat daar eenvoudig zijn onschuld uit zou blijken.

De CVT deed navraag of de camera's in de gevangenis ook effectief beelden opnemen en of ze worden bewaard. Dat zou niet het geval zijn.

voeding

(1)

Een gedetineerde beweerde dat er soms geen extra portie wordt bedeed omdat het personeel het extra-eten voor zichzelf houdt. Een andere gedetineerde beweerde dat het personeel meeat van het brood.

De CVT heeft dergelijke klachten in het verleden nog ontvangen en systematisch doorgegeven aan de directie. De directie verzekerde ons steeds dat het personeel strikte instructies heeft dat het niet toegelaten is om mee te eten van het voedsel dat bestemd is voor de gevangenen, zelfs indien er overschot is.

Bij de rondgang in de gevangenis en gesprekken met andere gedetineerden heeft de CVT meermaals vastgesteld dat er wel degelijk wordt rondgegaan voor een eventuele bijkomende portie en dat er nagenoeg geen klachten zijn over kwaliteit en kwantiteit van het voedsel (niettegenstaande het erg beperkte budget).

Na een klacht van een gedetineerde dat er eenvoudig te weinig voedsel wordt bedeed, heeft de CVT een willekeurige rondvraag gedaan onder de gedetineerden en vastgesteld dat niemand anders een klacht had over de hoeveelheid voedsel.

(2)

Een dieticus beweerde dat hij geen aangepaste voeding kreeg.

Onderzoek in de keuken wees uit dat er wel degelijk aangepaste voeding is voorzien en wordt verstrekt.

(3)

Een gedetineerde bekloeg zich erover dat de personen die het eten ronddelen geen handschoenen dragen.

De CVT heeft bij rondgangen gezien dat er regelmatig wèl handschoenen worden gedragen. Aandachtspunt voor opvolging.

(4)

Een gedetineerde stelde dat de voeding voor moslims te eenzijdig zou zijn.

Gezien dit de eerste maal was dat de CVT dergelijke klacht ontving, werd beslist er voorlopig net op in te gaan.

klachlijst

aard van de klacht		
schade veroorzaakt door gedetineerde		3
aanpassing regime aan autistische persoonlijkheid gedetineerde		1
transferts naar andere gevangenissen of afdelingen / uitgangspersmissies/ cel	niet-roker op cel met roker	3
	andere gevangenis	6
	geïnterneerde naar FPC	1
kledij	zie hygiëne versleten kledij	1
kantine	bestelling niet ontvangen	1
werking psychosociale dienst		9
tucht	geen bijwoning misviering tijdens tuchtstraf	1
	onterechte tuchtstraf	1
privacy	vrouwelijk personeel in douchegang	1
	tijdens het telefoneren	1
	naam op cel door leesbaar door bezoekers	1
persoonlijke conflicten met personeel		15
voeding	onvoldoende omdat personeel het zelf gebruikt	3
	etenstijdstip valt op moment van werk	1
	te weinig	1
	geen warme maaltijd indien 's middags niet aanwezig	1
	geen aan ziekte aangepaste voeding	1
	personen die voeding uitdelen dragen geen handschoenen	1
hygiëne	geen vers ondergoed in weekend	9
	douches niet proper	2
	doucheduur te kort	3
	geen poetsproduct om cel te poetsen	1
	slechts één douchebeurt per dag	1
	ondergoed niet proper	1
	cel niet geverfd sinds 1985	1
ontspanning	(tijdelijk) minder televisiekanalen	4
	bibliotheek gesloten	2

	bibliotheek om de twee weken niet voldoende	1
	wandeling in 'leeuwenkooi'	1
	wandelbeperking weekend	1
	geen geld om tv te huren	2
	tv te duur	2
medische verzorging	geen operatie omdat vrijlating nakend is	1
	stopzetting medicatie	2
	overbodige, gedwongen inspuiting	1
	geen nieuwe heup op kosten gevangenis	1
	geen vertrouwen in ziekenhuisarts	2
	recht om eigen arts te raadplegen	1
rekendienst	betalingsoopdrachten	1
	rekening ten onrechte gedebiteerd	1
willekeur in toepassing regels		2
post	in- en/of uitgaande post verdwijnt soms	4
	uitgaande post te laat vertrokken	1
	krant/tijdschrift door personeel gelezen voor aflevering	2
	controle briefwisseling	2
telefoon	slechte werking	1

conflicten met medege-detineerde	afpersing	1
	slagen	3
	diefstal door celgenoot	1
advocaat	onvoldoende inspanning pro deo raadsman	1
fouille	te frequent	2
	naaktfouille na elk ongestoord bezoek	1
werk	ontslag betwisting reden	4
	geen werkaanbiedingen	1
	loon is te gering	2
	onduidelijkheid over wachtlijst	2
transport	geen transport beschikbaar voor SURB	1
	transport naar rechtbank gemist	1
geen antwoord van directie / slechte communicatie met directie		8
wandeling		2
reïntegratie wordt niet goed voorbereid		1
uitgangspersmissie		2

inbewaargeving persoonlijke goederen	verdwenen goederen	3
--------------------------------------	--------------------	---